

BNK 201

TEMEL BANKACILIK HİZMETLERİ

Öğr. Gör. Dilara Demirez

dilarademirez@cag.edu.tr

Ders notları sistemden indirilebilir.

Vize %40

Final %60

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

- Finansal Sistem nasıl çalışır? Hatırlayalım.
- <https://herkesicin.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/ekonomi/hie/icerik/Finansal+Sistem>

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

- **Fon Aktarma Fonksiyonu**
- **Hizmet Fonksiyonu**
- **Kaydî Para Yaratma Fonksiyonu**
- **Para ve Sermaye Piyasasında Bankalar**

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

Fon Aktarma Fonksiyonu

Bankaların en temel fonksiyonu, finansal sistem içinde tasarruf edilen fonları toplayıp, fon ihtiyacı duyan kesime aktarmaktır. Bu aracılık karşılığında bankalar, faiz geliri elde eder. Sistem, bankalara duyulan güven üzerine kuruludur.

Bankalar, ödünç verdikleri fonlardan elde ettikleri faiz gelirin bir kısmını fon topladıkları taraflara aktarırken, servet dağılımında da düzenleyici bir rol üstlenirler.

Ticarî bankalar, genelde kısa vadeli (1 yıla kadar); yatırım bankaları ise, uzun vadeli (1 yıl ve üzeri) fon kullanırlar. Toplanan fonlar, fon ihtiyacı olan birey ve firmaların kısa vadeli ticarî gereksinimleri, tüketim harcamalarının finansmanı, orta ve uzun vadeli yatırım ve projelerin finansmanı gibi farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Ülkemizde uzun vadeli kaynak sıkıntısı olması nedeni ile bankalar çoğunlukla kısa vadeli fon aktarabilmektedir.

- Fon ihtiyacı olan birey ve firmalar
- Tüketim harcamaları
- Yatırım projeleri

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

Hizmet Fonksiyonu

Bankalar, mevduat toplamak ve kredi vermek gibi işlevlerinin yanı sıra, çeşitli hizmet ürünlerini geliştirip müşterilerine sunan hizmet kuruluşlarıdır. Bu hizmetler karşılığında ise, ücret ve komisyon tahsil ederler. Ücret ve komisyonlar, belirli bir tutar olabildiği gibi belirli bir yüzde de olabilir.

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

Hizmet Fonksiyonu

Hizmet Ürünleri

- Üniversite Harcı Tahsilatı
- Havale
- Çek
- Dış Ticaret İşlemleri
- Fatura Tahsilatı

Son Yıllarda Hizmet Ürünleri

- Büyük Marketlerde Finansal Hizmet
- Elektronik Bankacılık Hizmetleri
- Otomobil ve İnşaat Firmaları İle Ortak Kampanyalar

Bankaların hizmet ürünleri arasında telefon bankacılığı, internet bankacılığı, havale, çek, dış ticaret işlemlerinde aracılık, türev ürünlerle müşterilerin finansal risklerini yok etmek, fatura, vergi ve üniversite harçlarının tahsilatı gibi hizmetleri sayabiliriz.

Son yıllarda bankalarla diğer hizmet firmaları arasındaki iş birliği artmıştır. Büyük marketlerde finansal hizmet sunumu, otomobil ve inşaat firmaları ile ortak kampanyalar düzenlenmesi, elektronik bankacılık hizmetlerinin devreye sokulması gibi uygulamalarla klasik hizmet sunumu değişmiştir.

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

- Kaydi para nasıl yaratılır? Hatırlayalım.
- <https://herkesicin.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/ekonomi/hie/icerik/kaydi+para>

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

Kaydî Para Yaratma Fonksiyonu

100 TL birincil mevduat ve %20 kanuni karşılık oranı ile yaratılacak kaydi para miktarı kaçtır?

$$D_p = 100 \text{ TL}$$
$$R = \%20 = 0.20$$
$$m_b = ?$$

$$m_b = \frac{1}{R} \times D_p$$

$$m_b = \frac{1}{0.20} \times 100$$

$$m_b = 500 \text{ TL}$$

Bankaya yatırılarak mevduat hesabına geçen nakit para, kaydi para olarak adlandırılır. Müşteri, bu parayı nakit olarak çekmeyip havale, çek keşide etme gibi yöntemlerle kullandığı sürece, kaydi para varolur.

Bankalar topladıkları mevduatın belli bir oranını yasal karşılık olarak ayırıp, kalanı ile nakit kredi verebilir. Bu kredi tekrar bankacılık sistemine mevduat olarak girdiğinde ise, kaydi para kredi miktarı kadar artar. Bu mekanizmaya, bankaların kaydi para yaratma fonksiyonu denir.

Örneğin, ilk işlem olarak yatırılan 100 TL tutarındaki mevduattan 20 TL karşılık ayrılıp, 80 TL nakit kredi verilsin ve bu para piyasada el değiştirerek bankacılık sistemine mevduat olarak geri dönsün. Bu durumda bankacılık sistemi, ilk mevduat ve kredi süreci sonunda oluşan mevduat olmak üzere $100+80 = 180$ TL kaydi para yaratmış olacaktır. Bu süreç devam ettikçe, kaydi para azalan oranlarda artmaya devam eder. Kaydi para, bankaların ek alım gücü yaratmaları nedeniyle ekonomide önemli bir işleve sahiptir.

1. Bankacılığın Fonksiyonları ve Ekonomideki Yeri

Para ve Sermaye Piyasasında Bankaların Rolü

Bir ülkede hükümetler ekonomik kararları alırken, merkez bankaları da bu kararlarla ilgili olarak para politikalarını belirler ve uygular.

Merkez bankası, bu politikaları uygularken avans-reeskont faiz oranları, açık piyasa işlemleri, karşılık oranları gibi araçları kullanır. Kullanılan bu araçlar, para piyasası kurumu olan bankaların kredi mevduat hacim ve fiyatlarını doğrudan etkiler. Böylece bankalar, para politikalarının ekonomiye doğrudan yansıtılmasında önemli bir görev üstlenmiş olurlar.

Örneğin Merkez Bankası, bankalara çok yüksek miktarlarda döviz satarak, piyasada döviz bollaştırıp kurların düşmesi yönünde bir girişimde bulunabilir. Bankacılık sistemi olmasa ya da etkin çalışmasa, bu miktarda dövizin piyasaya sürülmesi ya çok zaman alacağı ya da mümkün olmayacağı için para politikalarının uygulanması zorlaşacaktır. Böylece, bankacılık sistemi büyük miktarlardaki dövizin piyasaya sürülmesini sağlayarak para politikasının uygulanmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca sermaye piyasalarında etkin çalışan bir bankacılık sistemi, ekonomiye uzun vadeli ve düşük maliyetli kaynak aktarılmasına aracılık ederek, üretim ve ekonomik büyümede önemli bir rol üstlenirler.